

ساختمان فعل

ساده - پیشوندی - مرکب

بعضی فعلهای فارسی تنها از يك ماده ساخته شده است، یعنی دارای اجزای جداگانه نیست که بتوان بعضی از آنها را جای دیگر بکار برد .
مانند :

آمدن	بستن	افروختن
رفتن	دیدن	انداختن
گفتن	آوردن	افراشتن
خوردن	شکستن	باختن

اینگونه فعلها را ساده می‌خوانیم .

اما بعضی فعلها از يك ماده اصلی بایک جزء پیوندی ساخته شده است که همیشه پیش از فعل می‌آید و معنی آن از معنی فعلی که تنها شامل ماده اصلی است، یعنی ساده است، جداست .

مثلاً از فعل «آمدن» که ساده است با پیشوندهای گوناگون فعلهای

ذیل ساخته می‌شود :

بر آمدن = بالا آمدن - طلوع کردن

باز آمدن = مراجعت کردن

فرو آمدن = پایین آمدن

فرو آمدن = تنزل کردن، پیاده شدن .

فراز آمدن = جلو آمدن - پیشباز کردن

در آمدن = وارد شدن

اندر آمدن = داخل شدن

اینگونه فعلها را پیشوندی می‌خوانیم .

دسته‌ای دیگر از فعلهای فارسی از ترکیب يك اسم یا صفت با يك

فعل پدید آمده‌اند؛ اما از مجموع کلمات آن تنها يك معنی بر می‌آید.

مانند :

شتاب + کردن = شتافتن

پرسش + کردن = پرسیدن

گزین + کردن = گزیدن

رنجه + داشتن = آزرده

نام + نهادن = نامیدن

آسوده + شدن = آسودن

رخشنده + شدن = رخشدن

آرام + یافتن = آرامیدن

اینگونه فعلها را مرکب می‌خوانیم .

فعلهای فارسی از نظر ساختمان سه گونه‌اند: ساده، پیشوندی،

مرکب .

فعل ساده آن است که از يك ماده ساخته شده باشد و قابل تجزیه نباشد .

فعل پیشوندی از يك ماده اصلی فعل و يك جزء پیوندی حاصل شده است .

فعل مرکب از ترکیب يك اسم یا صفت با يك فعل پدید آمده است.